

מראי מקומות - יומא

עג.

ובגמרא מבואר שמשום מעלין בקודש הוא אינו יכול לשמש בארבעה בגדים.

ותירץ הכסף משנה שלפי מסקנת הגמרא שכהן משוח מלחמה משמש בשמונה בגדים רק כשהוא נשאל באורים ותומים ולא כשהוא עובד עבודה, נמצא אם כן שהוא מעולם לא עבד בשמונה בגדים ואם כן אין במה שהוא משמש בארבעה בגדים הורדה בקודש, מכיון שמעולם הוא לא עבד עם שמונה בגדים אלא רק נשאל בהם.

והלוקטי הלכות תירץ, שבאופן שהוא אכן נשאל בפועל באורים ותומים בזמן המלחמה, ואם כן הוא לבש את השמונה בגדים, בזה הוא אינו יכול לעבוד בארבעה בגדים משום מעלין בקודש, אבל היכן שהוא לא נשאל באורים ותומים ואם כן הוא לא לבש את השמונה בגדים אם כן אין בזה הורדה בקודש.

ד. וכולן אין נוהגות במשוח מלחמה חוץ מחמשה דברים

כתב המנחת חינוך (ק"ז ז') שלפי המבואר שמשוח מלחמה אינו משמש בשמונה בגדים אלא בארבעה אם כן הוא אינו מתקדש אלא במשיחה, מכיון שלא שייך אצלו ריבוי בגדים שהרי הוא אינו משמש בשמונה בגדים וגם לא שייך לומר שעבודתו מחנכתו כמו שמצינו אצל כהן גדול שהרי הוא משמש ככל כהן הדיוט. ושאיין סברא לומר שמה שהוא עושה מלחמה והוא ניגש אל העם לדבר בשעת המלחמה זה יהיה כעבודה שמחנכתו.

עוד כתב, שלפי זה בבית שני, שלא היה שם המשחה, לא היה משוח מלחמה, ומה שנמצא ביוסיפון שיהודה המכבי ומתתיהו כהן גדול היו נמשחין למשוחי מלחמה, היינו שהיו נקראים כן לכבוד, אבל לא היה להן קדושת משוח מלחמה לענין החמשה דברים.

ה. תנו רבנן כיצד שואלין

בביאור מעשה האורים ותומים. כתב רש"י (שמות כ"ח, ל'), 'הוא כתב שם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החשן, שעל ידו הוא מאיר דבריו ומתמם את דבריו'. והרמב"ן (שם) הביא מהאבן עזרא (שם ו'), שפירש שהאורים ותומים הם מעשה אומן כסף וזהב, וכתב על זה הרמב"ן שלא אמר כלום, אלא הם כדברי רש"י כתב שם המפורש נתון בין כפלי החושן. וברמב"ם [בית הבחירה פ"ד ה"א] כתב, שהאורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבים, ועשו אותם כדי להשלים שמונה בגדים לכהן גדול. וכתב הכסף משנה שכוונתו לחושן, והרמב"ם קורא לחושן אורים ותומים בלשון מושאלת.

ו. השואל פניו כלפי נשאל והנשאל פניו כלפי שכינה

פירש רש"י, שהשואל פניו כנגד הכהן, והכהן הפנה את פניו כלפי האורים ותומים ושם המפורש שבתוך החושן. והקשה הכסף משנה (כלי המקדש פ"י ה"א), שממה שנאמר שפניו כלפי שכינה משמע, ששייך גם שלא יהיו פניו כלפי שכינה, ואם כלפי שכינה הפירוש הוא כלפי החושן, אם כן מכיון שהחושן היה על ליבו, ממילא היו פניו של הכהן מופנות אל השכינה. ועוד, שלפי זה היה צריך לומר גם על השואל שפניו כלפי שכינה. וכתב שלכן הרמב"ם פירש שפני הכהן היו כלפי הארון, והשואל היה מאחוריו ופניו לאחוריו הכהן, ופניו כלפי נשאל הפירוש הוא כלפי המקום שפניו של הנשאל פונות לשם.

א. יכול יהא בנו של משוח מלחמה משמש תחתיו ת"ל וגו'

הקשה החתם סופר (ש"ת או"ח י"ב), שהנה הספרי לומד מהפסוק (דברים י"ז כ') 'הוא ובניו בקרב ישראל' שגם בשאר מינויים בנו משמש תחתיו, וכן כתב הרמב"ם (מלכים פ"א ה"ז) 'ולא המלכות בלבד אלא כל השררות וכל המינויים שבישראל ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם', ואם כן מדוע צריך פסוק מיוחד לרבות שבנו של כהן גדול משמש תחתיו. עוד הקשה מדוע משוח מלחמה דינו שונה שאין בנו קם תחתיו, ובמה זה שונה מכל מינוי שבישראל. והוכיח מזה שעיקר הדין שכן מתמנה תחת אביו אינו אלא במלך והדומים לו, וככל אותם המנויים שפירט הירושלמי והביאו אותם התוספות בסוטה (מא: ד"ה אותו) והן שוטרי הרבים וגבאי צדקה סופרי הדיינים וכו', שהם מינוי של שירות, אבל מינוי של קדושה אינו בכלל זה, ולכך צריך פסוק ללמד שבכהן גדול בנו מתמנה תחתיו אפילו שזה מינוי של קדושה, וחוזר וממעט משוח מלחמה וכל שכן שאר מינויי קדושה.

והוסיף לבאר את דברי הרשב"א (ש"ת סו"ס ש'), שמינוי שליח ציבור בבית הכנסת תלוי במנהג האם יש ירושה לבנו או לא, ואינו מעיקר הדין, מפני שחזן הוא כמינוי של קדושה, ומשום שיש שנוהגים בשליח ציבור ככהן גדול, וכמו שאנו נוהגים בכמה דברים בבית הכנסת מדרבנן כמו שהיו נוהגים בבית המקדש מדאורייתא, לכן זה תלוי במנהג.

עוד כתב (שם י"ג) שהרמ"א (יו"ד רמ"ה) והמגן אברהם (או"ח נ"ג), נחלקו לענין רבנות האם בן יורש את אביו, שהרמ"א כתב שגם ברבנות הדין הוא שכן קודם לירש את אביו, והמגן אברהם הביא את שיטת המהרשד"ם שאין הבן יורשו, וכתב שאפילו שלפי דבריו שרק במינוי של שירות בן יורש ולא במינוי של קדושה ואם כן לפי זה ברבנות בן לא יורש את אביו, מכל מקום מכיון שעכשיו רב הוא כמשועבד לקהל לעשות צרכיהם בשכר, לא גרע משליח ציבור, וכי מפני שהוא גם שר התורה זה יגרום שהוא יהיה גרוע יותר שלא יהיה בנו יורשו.

ב. יצא זה שעיקר משיחתו למלחמה

בטעם הדבר שמשוח מלחמה שונה משאר המינויים, כתב הרדב"ז (כלי המקדש פ"ד הכ"א) 'שבשאר שררות אף על פי שאינו כאביו ממש לא מקפידים בכך, אבל משיח מלחמה שצריך לחזק לב העם לקראת המלחמה, לא רצו שתהיה שררה זו ירושה אלא הכל לפי מה שהוא צורך השעה'. ובספר חשוקי חמד (להגר"י זילברשטיין שליט"א, יומא עב:) הביא בשם החפץ חיים, שמדין זה משוח מלחמה אין בנו יורשו יש ללמוד, שבזמן שעוסקים במלחמה, אין את הדין שהשררה עוברת בירושה. ואמר שאם כן בשאלות על מינוי רבנים בזמננו שהרב בקהילה בימינו הוא בבחינת 'משוח מלחמה', שהרי עליו להתייבב בשער בת רבים ולנהל מלחמה כבדה וממושכת על ענייני היהדות מול הקמים עליה, אין בזה את הדין שהבן קודם לרשת את מקום אביו.

ג. משוח מלחמה אינו משמש לא בארבעה ולא בשמונה

מבואר בגמרא שכהן משוח מלחמה אינו משמש בשמונה בגדים משום איבה, ולא בארבעה משום מעלין בקודש. וקשה שהרמב"ם (כלי המקדש ז, כ"א) כתב שמשוח מלחמה משמש בארבעה בגדים,